

УДК 94:316.654(477)"19/20"

Спудка І. М.¹, Косенко Є. А.²

¹ канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. КНТ-219сп НУ «Запорізька політехніка»

АКЦІЇ ГОЛОКОСТУ В УКРАЇНІ

Голокост – термін, яким світова історіографія називає геноцид євреїв, здійснюваний нацистами в роки Другої світової війни. Один із найважливіших напрямів гітлерівського терору в роки війни визначався расистською теорією нацистів. Винищення «неповноцінних» народів та етнічних груп стало основною лінією політики Берліна на Сході Європи. Україна поряд з іншими європейськими державами стала жакликим

полігоном нацистського конвесу смерті. «Акції зачисток», які проводили айнзатцгрупи після вступу німецьких військ, першими на території України відбулися на Галичині.

Жертвами Голокосту в Україні стали близько 1 млн євреїв. Їх знищення на українських землях почалося відразу після вторгнення нацистів на територію СРСР в червні 1941 р.

Перші так звані акції зачисток відбулися у Львові. Спеціальні команди 4-А та 4-Б влаштовували погроми і арешти. Протягом тижня в місті вбили 6 тис. євреїв. У листопаді 1941 р. окупанти перейшли до планомірного знищення євреїв, створивши гетто у Львові і інших містах на Галичині. Всього жертвами нацистської політики Голокосту в регіоні стали 610 тис. євреїв.

Бердичівська трагедія - в містечку на Житомирщині протягом серпня-листопада 1941 р. нацисти розстріляли, закопали живими і напівживими близько 30 тис. місцевих євреїв.

Під Вінницею місцем масових страт в квітні 1942 р. став П'янічанській ліс, де після облав на місцевому стадіоні зібрали і знищили близько 10 тис. євреїв. Всього на Вінниччині окупанти вбили понад 105 тис. чоловік.

На Західній Волині нацисти спровокували єврейські погроми за участю місцевого населення. Під час першої хвилі терору влітку 1941 р. було вбито 15 тис. євреїв з Острога, Луцька, Дубно та Рівному, а в листопаді тільки в Рівному розстріляли 21-23 тис. євреїв. До кінця 1942 р. було знищено 150 тис. чоловік.

У Києві величезною братською могилою став Бабин Яр. Тут з 29 вересня по 3 жовтня 1941 р. спецкоманди нацистів вбили понад 52 тис. євреїв, циган, українців, росіян, поляків і білорусів, а за роки окупації - в середньому до 100-150 тис. Цивільних (переважно євреїв) і військовополонених.

Винищення євреїв стало особливо інтенсивним з середини 1942 р. На Лівобережжі України та в Криму нацисти вбили 112 тис. чоловік єврейської національності.

Щоб зрозуміти Бабин Яр, ми повинні зрозуміти три головні речі.

Перша річ полягає в наступному: для Гітлера євреї були найбільшим ворогом німців. Чи не тому, що вони належали до нижчої раси, а тому, що євреї, вважав Гітлер, винайшли все ті ідеї - все філософії, всі закони, всі політичні системи, - які шкодять німцям. В ідеологічній системі Гітлера євреї були винні у всьому, що було поганим для німців.

Друга причина - це війна. Гітлер вірив у те, що життя є боротьба рас за ресурси. Тому цілком природним для нього було прагнення захопити Україну. Адже Україна, як вважає Гітлер, була місцем, де люди нижчої раси контролювали дуже хорошу землю. Тому, вважав Гітлер, для німців було

цілком природним прагнути вбити, закріпачити, заморити голодом людей, які жили на цій землі, і забрати цю землю собі. Не тільки для того, щоб вижити, але і для того, щоб стати багатшими.

І третя річ, яка зробила Голокост можливим - це руйнування політичного порядку. Це ситуація, коли проголошують, що попередніх держав тепер не існує, коли свідомо створюють ситуацію беззаконня, при якій люди починають вести себе зовсім по-іншому, ніж вони вели себе ще вчора.

Для Гітлера євреї надавали сенс всієї його системі. Вони були такої собі «первинної сценою» світу. Вони, вважав Гітлер, є причиною того, що з миром пішло щось не так.

Тому не дивно, що, коли Гітлер починає свій проект, і коли речі не йдуть точно в тому напрямку, в якому він запланував, він ставить собі за мету знищити євреїв.

З приходом німців вони починають вербувати чимало українців до сил німецької поліції. Ці українці займаються багатьма речами: вони підтримують мир, вони займаються правоохоронною діяльністю. Але вони також співпрацюють з німцями в здійсненні Голокосту. Вони вчать, наприклад, тому, як оточувати села, як хапати людей і вбивати їх.

Для охорони концтаборів все-таки необхідні були колабораціоністи не тільки вірні, надійні, але і навчені конвоювання, стрільбі, вербування інформаторів і капо (наглядачі без зброї з ув'язнених). Таке явище називається «колабораціонізм».

Враховуючи вище сказане, можна зробити наступні висновки: історія – це наука, що не змушує вчити дати, або не змушує випускника вивчити весь курс за рік з метою складання ЗНО, це наука, що, перш за все, вчить людей чужим помилкам, які нажаль припускаються дуже часто, що призводить до надзвичайних катастроф. Чому я обрала саме тему Голокосту? Тому що це яскравий приклад того, як одна людина може зробити величезну помилку, через яку загинуло 6 мільйонів осіб. Для мене особисто Голокост вчить тому, що ми всі між собою рівні, не важливо від того якої ти національності, якої партійної приналежності, чи керівник ти держави або звичайний хлопець чи дівчина, це не знімає з нас жодної відповідальності за те, що ми робимо в цьому житті. Це вчить тому, що влада збудована на крові, – це влада, плата за яку є дуже високою, що й довів Нюрнберзький трибунал або переслідування агентами МАСАД «архітекторів Голокосту», наприклад, Адольфа Ейхмана. Це вчить тому, що треба цінувати життя, кожен його хвилину і не зазіхати на чуже.